

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2025, 8(4): 305-318.

DOI: [10.26677/TR1010.2025.1538](https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1538)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

KAVRAMSAL MAKALE

Sürdürülebilir Turizmin Dijital Bir Yansıması Olarak Ecobnb

Dr. Öğr. Üyesi Dilara BAHTİYAR SARI, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Gaziantep, e-posta: dsari@gantep.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0645-0585>

Öz

Dijital teknolojilerin yaygınlaşması destinasyonların pazar, müşteriler ve rakiplerle ilgili bilgilerini kullanma kabiliyetleri konusunda rekabet etmek zorunda kalmaları nedeniyle turizmin kökten yenilikler yapmasını zorunlu kılmıştır. Bu bakımdan sürdürülebilirliği destekleyen dijital bir yansıma olarak yenilikçi dijital platform uygulaması olan Ecobnb, insanların işletmelerini daha görünür kılmak için gönüllü üye olabileceği, sürdürülebilir turizme adanmış bir topluluk olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmanın amacı, dijital dönüşümün sürdürülebilir turizme sağlayabileceği değeri Ecobnb örneği üzerinden ortaya çıkarmaktır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemleri içerisinde içerik analizi tekniği ve keşfedici bir yaklaşım benimsenmiştir. Çalışma, turizm yönetiminde sürdürülebilirlik kültürünün yaygınlaşmasına ve yerel paydaşların bir turizm destinasyonunun büyümesinde aktif katılımına katkıda bulunarak toplumsal çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Dijitalleşme, Ecobnb, Dijital Dönüşüm.

Makale Gönderme Tarihi: 28.01.2025

Makale Kabul Tarihi: 05.04.2025

Önerilen Atıf:

Bahtiyar Sarı, D. (2025). Sürdürülebilir Turizmin Dijital Bir Yansıması Olarak Ecobnb, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(4): 305-318.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2025, 8(4): 305-318. DOI:[10.26677/TR1010.2025.1538](https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1538)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

CONCEPTUAL PAPER

Ecobnb as a Digital Reflection of Sustainable Tourism

Assistant Prof. Dr. Dilara BAHTİYAR SARI, Gaziantep University, Akçakoca School of Tourism and Hotel Management, Gaziantep, e-mail: dsari@gantep.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0645-0585>

Abstract

The proliferation of digital technologies has made it necessary for tourism to radically innovate as destinations have to compete on their ability to use information about the market, customers and competitors. In this regard, Ecobnb, an innovative network-based company as a digital reflection that supports sustainability, has emerged as a community dedicated to sustainable tourism, where people can volunteer to become members to make their businesses more visible. The aim of the study is to reveal the value that digital transformation can provide to sustainable tourism through the Ecobnb example. In the study, content analysis technique and an exploratory approach were adopted among qualitative research methods. The study offers social implications by contributing to the dissemination of a culture of sustainability in tourism management and the active participation of local stakeholders in the growth of a tourism destination.

Keywords: Sustainable Tourism, Digitalization, Ecobnb, Digital Transformation.

Received: 28.01.2025

Accepted: 05.04.2025

Suggested Citation:

Bahtiyar Sarı, D. (2025). Ecobnb as a Digital Reflection of Sustainable Tourism, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(4): 305-318.

GİRİŞ

Sürdürülebilir turizm, turizm sektöründe gerçekleştirilen sürdürülebilir uygulamaları ifade etmektedir. Sürdürülebilir turizm “mevcut ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini tam olarak hesaba katan, ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm” olarak tanımlanmaktadır (UNWTO, 2004). Ekonomik sürdürülebilirlik, istihdam ve işletme sürdürülebilirliğine odaklanırken, sosyal sürdürülebilirlik toplum sakinlerinin yaşam kalitesine ve aşırı kalabalığa atıfta bulunmaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik ise su, atık yönetimi ve enerji tasarrufu ile ilgilidir (Agyeiwaah vd., 2017). Sürdürülebilir turizm, turizmin olumlu olmayan etkilerini minimize eden olumlu etkilerini ise en üst düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Bir destinasyona olumsuz etkiler arasında ekonomik kayıp, doğal çevreye verilen zarar ve aşırı kalabalıklaşma sayılabilir. Bir destinasyona olumlu etkiler arasında iş yaratma, kültürel mirasın korunması ve yorumlanması, yaban hayatının korunması, peyzaj restorasyonu sayılabilir.

Önceki araştırmalar, sürdürülebilir kalkınma konusunda eğitim almanın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı etkilediğini göstermiştir (Lambini vd., 2021). Turizm ve misafirperverlik firmalarında dijital bilgiyi geliştiren programlar sürdürülebilir turizm gelişimini desteklemektedir. Turizm endüstrisinin değişen talepleri karşılamak için dijital dönüşüm sürecine ihtiyacı bulunmaktadır (Lam ve Law, 2019). Sürdürülebilir kalkınma gündemlerinden yararlanmak dijital dönüşümün sürdürülebilir kalkınma stratejilerini destekleyebileceğini göstermektedir (ElMassah ve Mohieldin, 2020).

Bu çalışmanın amacı, dijital dönüşümün sürdürülebilir turizme sağlayabileceği değeri Ecobnb örneği üzerinden ortaya çıkarmaktır. Ayrıca dijital teknolojilerin akıllı gezginlere, çevreye ve yerel topluluklara daha saygılı turizm faaliyetleri ihtiyaçlarını karşılama olanağını nasıl sağladığına ışık tutmaktadır. Son olarak, çalışmada Türkiye’de sürdürülebilir konaklama yerlerini bir araya getiren ve çevreye saygılı seyahat güzergahları içeren, dijital platform uygulaması olarak beş dilde hizmet veren Ecobnb örneğini analiz etmektir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği ile keşfedici bir yaklaşım benimsenmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Sürdürülebilir Turizm ve Gelişimi

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma, içerisinde hayat bulunan başka bir gezegen bulana ve oraya erişmemizi sağlayacak teknolojiyi geliştirene kadar dünyayı ve kaynaklarını tüketirken uymak zorunda kaldığımız düşüncelerin temelidir (Pelit vd., 2015). Sürdürülebilirlik kavramının kökeni 1970’li yıllarda ön plana çıkan çevreciliğe dayanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın açık fikri ilk kez Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN, 1980) tarafından Dünya Koruma Stratejisinde vurgulanmıştır. 1987 yılında Brundtland Komisyon Raporu sürdürülebilir kalkınma ifadesini “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlamıştır (WCED, 1987: 43). Komisyon aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmanın durağan bir uyum halinin var olmadığını, aksine 'hepsi uyum içerisinde bulunan ve insan gereksinimlerini ve taleplerini karşılamak amacıyla hem mevcut hem de gelecekteki potansiyeli artıran' dinamik bir değişim prosesi olduğunu ifade etmiştir (WCED, 1987: 46). Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma için çok sayıda tanım bulunmaktadır (Butler, 1999; Page ve Dowling, 2002). Sürdürülebilir kalkınma, kalkınmanın temel kavramıdır ve turizmin modern dünyasında ekonomik, çevresel ve sosyal etkilere sahiptir, bu nedenle turizm sektörünün evrimi sürdürülebilirliğin ifade edilen üç boyutuyla ilişkilidir.

Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir kalkınma, alanyazında çoğu zaman birbirinin yerine kullanılan, köklü terimlerdir. Butler (1999) ile Harris ve Leiper (1995) bu terimler arasındaki farkları araştırmaya çalışan az sayıda bilim insanı arasında sayılabilir. Sürdürülebilir kalkınma daha çok süreç odaklıdır ve bu tür bir kalkınmaya dahil olanların koşullarında iyileşme sağlayan yönetilen değişikliklerle ilişkilidir. Benzer şekilde sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınmayla uyumlu veya ona fayda sağlayabilen geleneksel ya da alternatif formlar içeren her türlü turizm olarak tanımlanmaktadır (Liu, 2010).

Turizm ve çevre arasındaki ilişkiye dair endişe, Young (1973) turizm endüstrinin avantajlarını ve tehditlerini vurgulayan çalışmaları ve Kaspar (1973) *"turizm tartışmasının yeni bir boyutu üzerine bir düşünceyi teşvik etmesi"* nedeniyle 1970'lerin başında dikkat çekmiştir. Yirmi yıl sonra Butler (1999), *"...seyahat ve davranışların ev sahibi çevreler üzerindeki hem fiziksel hem de beşeri etkileri konusunda daha fazla sorumluluk"* çağrısında bulunmuştur. Sorumluluk konusundaki bu vurgu, ana akım kitle turizmine alternatif olarak çeşitli turizm biçimlerine teşvik etmiştir.

Turizm sektöründe sürdürülebilirliği sağlamanın ilk adımı sorunların belirlenmesidir. Turizmdeki en can alıcı sorunlardan biri; geleneksel olmayan turizm türleri ile atıkların ayrıştırılmasıdır. Sorunlar belirlendikten sonra temel önlemlerin bir planını ve uygun stratejiyi hazırlamak gerekir. Eylemlerin uygulanmasına başlandıktan ve olumlu faaliyet sonuçları elde edildikten sonra, sürdürülebilir turizmin güçlendirilmesi için bir sonraki aşama, elde edilen sonucun istikrarını sağlayacak ek eylemlerdir. (Streimikiene vd., 2021). Sürdürülebilir turizm, mevcut sosyal organizasyon şekillerine müdahale etmemelidir. Sürdürülebilir turizm, ekolojik toplumlar tarafından dayatılan sınırlara saygı göstermelidir (Butler, 1999). Sürdürülebilir turizm, bugünkü turistlerin ve ev sahibi bölgelerin gereksinimlerini gelecek nesillerin gereksinimlerine zarar vermeden karşılayan turizm gelişmesi olarak tanımlanır. Sürdürülebilir turizm genellikle küçük ölçekli, politika kararlarında yerel halkın katılımına saygı gösteren, kültürel ve çevresel etkilere duyarlı bir turizm türüdür.

Sürdürülebilir turizm, turizm sektöründe gerçekleştirilen sürdürülebilir uygulamaları ifade etmektedir. Turizmin olumlu olmayan etkilerini minimize eden olumlu etkilerini ise en üst düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Bir destinasyona olumsuz etkiler arasında ekonomik kayıp, doğal çevreye verilen zarar ve aşırı kalabalıklaşma sayılabilir. Bir destinasyona olumlu etkiler arasında iş yaratma, kültürel mirasın korunması ve yorumlanması, yaban hayatının korunması, peyzaj restorasyonu sayılabilir.

Sürdürülebilir turizm, BM Çevre Programı ve BM Dünya Turizm Örgütü tarafından "mevcut ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini tam olarak hesaba katan, ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplumların ihtiyaçlarını karşılayan turizm" olarak tanımlanmaktadır (GSTC, 2024).

Sürdürülebilir turizm, turizmin çevresel ve sosyal etkilerini minimize ederek, yerel halkın turizm sektöründen ekonomik kazancını maksimize ederek, yerel halk-turist etkileşimini yükselterek, yerel halkı turizm planlamasına içerisine dahil ederek kullanılabilir. Sürdürülebilirlik, turizmin olumlu olmayan etkilerini minimize etme ve uzun vadede başarıyı sağlama konusunda önem arz eden ve etkili bir yoldur (Güneş vd., 2020). Turizm, doğası gereği değerli olan nesnelere değer verir. Örnek olarak; çarpıcı manzaralar, yaban hayatı, tarih, kültür ve insanlar sayılabilir. Sürdürülebilir turizm, yerel ekonomide büyüme için bir katalizör olabilir, iş, girişim fırsatları ve koruma için fon sağlayabilir. Ancak, nerede olursa olsun, turizm toplumlar ve çevre üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilir. Örnek olarak; konut kaybı, araziye ve kaynaklara erişim kaybı, aşırı kalabalıklık, kirlilik, ekosistemlerin tahribi ve kültürel mirasa zarar olarak saymak mümkündür. Bu etkilerin çoğu, turizmin körüklemeye küçük bir rol

oynamadığı iklim değişikliğinin etkileriyle yoğunlaşmaktadır. Sürdürülebilir turizmin amacı, turizmin yarattığı faydaları artırmak ve olumsuz etkileri azaltmaktır.

Butler (1991) ve Muller (1994) sürdürülebilir turizm gelişiminin yerel halkın ilgisi doğrultusunda yürütülen turizm faaliyetlerini içerdiğini, toplumun sosyo-kültürel değerlerini koruyarak hem ekonomik faydayı hem de turistlerin memnuniyetini aralıksız yüksek tutarken, doğal çevrenin korunmasının gerekliliğini ifade etmiştir.

Harris ve diğerleri (2002), sürdürülebilir turizm gelişiminde turistik yerlerin, misafirperverliğin, toplumun her kesimine yönelik eğitimin, aktif katılımın, destekleyici hizmetlerin entegrasyonu, farkındalıklarının artırılması, çevre sorunları olası çatışmaları önlemek için farkındalık ve denetim kapasitesinin zorunluluğu ve paydaşlar arasında çıkarların sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurgulamıştır.

Sürdürülebilir turizm endüstrisi, iş dünyası aynı zamanda yerel kültürel dönüşüm üzerinde önemli ölçüde olumlu etkiler yaratmaktadır. Toplumda işgücü için iş yaratarak, iş gücünü artırarak sosyal değişim yaratmaktadır. Ulusun ve yörelerin ekonomik refahı, imajı, itibarı ve prestiji, yerelin sosyo-ekonomik kalkınmanın ilerlemesini hızlandırmak, sosyal duyguyu arttırmak doğal kaynakların iyileştirilmesi ile birlikte istikrar ve sosyal refah durumu çevrenin korunması ve iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Dung vd., 2019)

Sürdürülebilir turizm gelişimi, sosyo-ekonomik ve çevresel gereksinimleri eş zamanlı olarak karşılayan bir turizm gelişimidir. Gelecekteki turizm ihtiyaçlarını karşılama becerisine zarar vermediğinden dolayı sürdürülebilir turizm evrimi, sürdürülebilir kalkınmanın en eksiksiz ve uygun yoludur. Turistlerin ihtiyaçlarını karşılar, onları yerel bölgelere ve turistik destinasyonlara çeker ve gelecekteki turizm hizmetlerinin kalitesini korur ve geliştirir. Sürdürülebilir turizm gelişimi, turizmi oluşturan tüm bileşenlerin yönetimidir. Turizm endüstrisinin uzun vadeli faydalar sağlayabilecek dengeli bir gelişmeyi sağlamaktadır. Sürdürülebilir turizm, doğal çevreye olumsuz etki vermeden ekonomik ve sosyal sonuçlar elde ederken, kültürel kimliği korumaktadır (Tien ve Mai, 2020).

Dijital Dönüşüm ve Dijitalleşme

Dijital dönüşüm (DT), dijital teknolojilerin entegrasyonu yoluyla önemli değişikliklere yol açarak pazarlama uygulamaları ve araştırmalarında öne çıkmıştır. Turizm sektörü, çevrimiçi rezervasyonlar gibi dijital yeniliklerin ön saflarında yer almaktadır. Dijital dönüşüm sosyal ağ siteleri, akıllı telefonlar ve analizler gibi teknolojilerden yararlanarak kurumsal performansı artırmayı amaçlamaktadır (Gusakov vd., 2020). Dönüşüm sonrası etkili navigasyon ve operasyonların sürdürülmesi için sağlam dijital dönüşüm stratejilerinin geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır (Chamboko-Mpotaringa ve Tichaawa, 2021). Dijital teknolojinin sürekli evrimi, turizm de sayılmak üzere endüstrileri derinden etkileyerek süreçlerde, mekanizmalarda ve gelir modellerinde etkili değişikliklere olanak tanımıştır. Kullanıcı memnuniyetini artırmak, maliyetleri düşürmek, verimliliği iyileştirmek ve satışları artırmak gibi hedeflere ulaşmak için yeni teknolojileri benimsemek çok önemlidir. Dijitalleşme, teknoloji kullanımını, değer yaratma değişimlerini ve organizasyonel yapı ve finans alanındaki değişiklikleri kapsamaktadır (Hanelt vd., 2021).

Akıllı Seyahatler

Son yıllarda turistlerin kişiselleştirilmiş, samimi deneyimlere yönelik seyahat talebi artış göstermektedir. Akıllı turizm trendi, kişiselleştirme ihtiyacını karşılarken, turizme ilişkin büyük

veri sistemlerinin dijitalleştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkaran derinlemesine deneyim sunan turizm ürün ve hizmetleri, turizm tesisi sağlayıcıları zinciridir (Sia vd., 2022). Bu trend aynı zamanda en optimum ürünleri ve en iyi sunmak için akıllı dijital uygulamaların geliştirilmesine fırsat yaratmaktadır. Turistlerin her birinin benzersiz ihtiyaçlarına yanıt verecek olan teknoloji çözümleridir (Shen vd., 2016). Buna göre, mevcut büyük teknolojilerle birleştirilen teknoloji çözümleri turizm kaynakları, turizm ürünleri ve hizmetleri ile turizm tesislerine ilişkin veriler değer zinciri olarak uygun maliyetli ve sürdürülebilir çözümler sunacaktır. Endüstri 4.0 ile gelişmekte olan yeni nesil teknolojiler vasıtasıyla meydana gelen akıllı turizm, geleneksel turizm uygulamalarından elektronik turizm mantığına geçiş sürecidir (Topsakal vd., 2018). Hem müşteri hem de turizm işgöreninin yaşamını pratikleştiren akıllı bilet (kart) sistemi, akıllı seyahat acentesi sistemi, akıllı tur rehber sistemi, turistlerin gitmeyi planladıkları destinasyonu daha öncesinden incelemelerini sağlayan sanal gerçeklik, son dakika oda rezervasyonu ve check-in işlemi yapılabilmesine olanak sağlayan mobil uygulamaları kapsayan bir dönem şeklinde tanımlanmaktadır (Dülgaroğlu, 2021).

Sürdürülebilir Turizm Gelişimine Aktif Katılım

Akıllı tüketiciler olarak turistler giderek daha bilinçli olmaya ve yeterli hizmetleri seçmede, seyahat programlarına ve planlarına katılmada proaktif yaklaşım göstermektedir. Dijital teknolojiler, turizm şirketleriyle bağlantı kurmanın, hizmetleri deneyimlemenin, öz değerlendirme yapmanın kolaylığını sağlamaktadır. Yine gerçekleşen deneyimin öncesi ve sonrası hakkındaki bilgi paylaşımı da dijital teknoloji sayesinde gerçekleşmektedir. Bu bakımdan içinde bulunduğumuz dönemde turistlerin/ziyaretçilerin/müşterilerin/tüketicilerin doğrudan tasarım sürecine katılması söz konusudur. Bu durum turizm hizmetlerini uygulamak ve bunlardan yararlanmak adına turizm endüstrisindeki birçok nesne ve konu ile etkileşim olduğundan çok boyutlu gerçekleşmektedir. Bu nedenle, turistlerin proaktifliğinden yararlanmak için turizm endüstrisinin birtakım çalışmalar yapması gerekmektedir. Örneğin; iletişim faaliyetlerini geliştirmeli, tam varış yeri bilgisini sağlamalı, proaktif ve etkileşimli gereksinimleri karşılamak için son derece uygulanabilir çözümler üretmeli, turistlerin eğilimleri önceden öğrenmelidirler. Turizm şirketlerinin uygulamaları ne kadar fazla olursa o kadar çok müşteri çekmektedir (Trang, 2023).

Birlikler, Dernekler ve Paylaşım Mekanizmalarının Eğilimi

Turizm endüstrisinde ortaya çıkan bu trend, özellikle turizm endüstrisinde yer alan KOBİ'lerin ihtiyaçlarına tam olarak yanıt vermektedir. Bağlantı ihtiyacı seyahat ve konaklama gibi hizmet sağlayıcılar arasında; seyahat-ulaşım; seyahat-otel, seyahat-eğlence hizmetleri arasında gerçekleşmektedir. Karşılıklı bağlantı ve maliyetlerin, gelirlerin, kaynakların ve desteğin paylaşılması ihtiyacı, teslimat için seyahat organizatörleri tarafından kapsayıcı dijital çözümler oluşturmak ve gezginler tarafından turizm hizmetlerinin kalite olarak en iyi ve fiyat olarak en uygun alınmasını sağlar. Akıllı seyahat kartlarını veya seyahat paylaşım uygulamalarını kullanarak hızlı bir şekilde bu süreç ilerleyebilmektedir (Dana, 1994).

Seyahat Deneyimlerini En Üst Düzeye Çıkarma Eğilimi

Turizm endüstrisinin zorunluluğu olarak görülen seyahat insanların doğal ihtiyaçlarından birisi olarak görülmektedir. Seyahat kimi durumlarda benzersiz, üstün deneyimler sunmaktadır (Lee ve Lee, 2021). Turistlerin gerçeğin dışında sanal dünya seyahatlerinde olağanüstü duygular

yaratmalarına yardımcı olan sanal gerçeklik teknolojisi (Servidio ve Ruffolo, 2016). Sanal gerçeklik yaş grubu olarak gençler arasında oldukça popüler bir trend haline gelmiştir. Turizm sektöründe sanal turlar iki boyutlu ve üç boyutlu olmak üzere sanal gerçeklik gözlükleri kullanılarak gerçekleştirilmektedir (Akgül, 2022). Bunun yanında Rahimzhan ve diğerleri (2020), turistik destinasyonları tanıtmak için 360° sanal turların kullanımı üzerine yaptıkları araştırmada, algılanan keyfin 360° sanal tur deneyiminden duyulan memnuniyetle pozitif ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, dijital dönüşümün sürdürülebilir turizme sağlayabileceği değeri Ecobnb örneği üzerinden ortaya çıkarmaktır. Ayrıca dijital teknolojilerin akıllı gezginlere, çevreye ve yerel topluluklara daha saygılı turizm faaliyetleri ihtiyaçlarını karşılama olanağını nasıl sağladığına ışık tutmaktadır. Çalışmada Türkiye’de sürdürülebilir konaklama yerlerini bir araya getiren ve çevreye saygılı seyahat güzergahları dijital platformu olarak beş dilde hizmet veren Ecobnb örneğini analiz edilecektir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan içerik analizi tekniği ve keşfedici bir yaklaşım benimsenmiştir. İçerik analizi toplumsal gerçekliği tımdengeline dayalı okuma, sistematik bir sıra izleme ve nesnel olma ölçütlerine göre ilerlemektedir. Ayrıca bu yöntem, kavramlardan, metinlerden, sözlü veya yazılı materyallerden anlam çıkarmayı amaçlamaktadır (Alanka, 2024). Literatür taramanın amacı, konu ile ilgili makaleleri belirleme ve belirli olarak tanımlanmış bir araştırma sorusu için ilgisiz makaleleri dışlama yeteneğini optimize etmektir (Wilczynski vd., 2007).

BULGULAR

Ecobnb dijital platform uygulaması, çoğunlukla Avrupa’da olmak üzere dünya çapında genişleyen 3.000’den fazla konaklama yeri içermektedir. Orijin noktası İtalya’daki tüm sürdürülebilir konaklama yerlerini bir araya getiren ve çevreye saygılı seyahat güzergahları öneren bir İtalyan dijital platform uygulaması olarak hizmete başlamıştır. Azaltılmış çevresel etkiyle turizmi, yerel yerlerin yeniden keşfedilmesini ve organik yiyecekleri teşvik ederek seyahati daha sürdürülebilir ve çevreye saygılı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Platformun sunucuları %100 yenilenebilir enerjiyle çalışmaktadır. Ayrıca, yeşil ekonomi alanında faaliyet gösteren şirketler ve Solidarity Purchase Groups ve The International Ecotourism Society (TIES) gibi sorumlu turizmi teşvik eden derneklerle ortaklık şeklinde kurmuştur (www.ecobnb.com). Ecobnb logosu aşağıda görüldüğü gibi yeşilin farklı tonlarını simgeleyen yaprak şeklindedir.

Şekil 1. Ecobnb logosu

Kaynak: www.ecobnb.com

Ecobnb ekibi üç kurucu ortaktan oluşmaktadır; içerik yöneticisi ve kullanıcı deneyimi tasarımcısı Silvia Ombrellini, CEO, BT proje yöneticisi ve müşteri hizmetleri sorumlusu Simone Riccardi ve

Basın sorumlusu olarak Carla Soffrit yer almaktadır. 2014 yılında Trentino Sviluppo ve sürdürülebilir turizm projelerine ortak finansman sağlayan Avrupa EcoDots'un başlangıç sermayesiyle proje Ecobnb adını almıştır. Yeni işi yaratmak ve iş planı geliştirmek için gerekli becerilerin geliştirilmesi, uluslararası bir ortamla başa çıkma olanağı, Spinner tarafından sunulan danışmanlık ve kurslar, farklı gerçeklikler, dernekler ve start-up'larla etkileşim, ayrıca ekibin kişisel ve profesyonel geçmişi, sürdürülebilirlik ve yeni teknolojilere olan ilgisi, Ecobnb platformunun kurulması ve gelişmesinde önemli etkenler olmuştur (Del Vecchio vd., 2022). Ecobnb, 2024 yılında "Avrupa'nın Lider Sürdürülebilir Seyahat Blogu" kategorisinde sürdürülebilir turizm alanında GrINN ödülünü kazanmıştır. GrINN Ödülleri, 100'den fazla kategori ve dünya çapında 51 ülkeden katılımı sürdürülebilir turizmdeki en iyi uygulamaları kutlayan küresel bir etkinliktir (www.ecobnb.com).

Ecobnb platformu İngilizce, İtalyanca, Almanya, Fransızca ve İspanyolca olmak üzere beş dilde hizmet vermektedir. Sürdürülebilir konaklama seçeneği sunan Ecobnb, seyahat etme biçimimizi değiştirmek için üstlenilen bir yolculuk, doğaya, ekonomiye ve yerel topluluklara saygılı turizm türünde gelişecek bir ağ oluşturmıştır. Ayrıca yeniden bağlanma fırsatı sunarak ziyaretçilere konaklamalarında kolaylık sağlamaktadır. Reconnect adında yeniden bağlanma, doğayla uyum içinde geçirilen bir sonraki konaklamalarda kullanabilecek kuponlarla sürdürülebilir konaklama ve yeşil eylemleri ödüllendiren Ecobnb sadakat programıdır.

Ecobnb bünyesinde 10 temel sürdürülebilirlik gerekliliğini barındırmaktadır. Organik veya yerel gıda ile tarladan sofraya anlayışı hakimdir. Yeşil mimarideki binalar, yüksek düzeyde enerji verimliliğine sahip olanlardır. Konaklama çeşitlerinde kullanılan elektriğin tamamı rüzgar enerjisi, güneş enerjisi, jeotermal veya diğer yenilenebilir enerji kaynakları gibi yenilenebilir kaynaklardan gelmesi amaçlanır. Sıcak su için güneş enerjisi termal panelleri kullanıldığı gibi havuzlarda enerji tasarruflu ışıklar kullanılır. Ekolojik temizlik ürünleri tercih edilerek; odalarda, nevresimlerde, bulaşık yıkamada doğal ürünlerden yapılmış deterjanlar kullanılır. Bu deterjanlar biyolojik olarak parçalanabilir ve çevre dostudur. Atık geri dönüşümü ön plandadır. Araçsız erişilebilirlik gerekliliğinde, arabayla gitmek yerine toplu taşımanın tercih edilmesi istenir. Su akış azaltıcıların kullanılması vurgulanır. Akış azaltıcılar, jet akışını güçlendirerek dakikada 6 litre akışı sınırlayan aero-mikserlerdir. Yağmur suyunun geri kazanımı ve yeniden kullanımı tuvalet sifonlarında, bahçe ve arsa sulamada vb. ikincil amaçlarla kullanılabilir.

Ecobnb'ye Türkiye'den kayıtlı konaklama işletmelerine bakıldığında Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi'nde daha fazla olduğu söylenilebilir (www.ecobnb.com). Sistemde 22 Kasım 2024 tarihiyle aktif olan hizmete açık konaklama işletmeleri aşağıdaki gibi sıralanarak Resim 2'de gösterilmiştir.

Tree of Life Eco Camp: Tree of Life Eco Camp olarak sisteme kayıtlı Hayat Ağacı Eko Kampı, organik bitki bazlı mutfaka ve hazırlama sanatına olan artan ilgiyi karşılamak için açılan çiftlik Kocaeli ilinin Kartepe ilçesinde yer almaktadır. Bünyesinde yer alan mutfak okulu ile çiğ, vegan, sağlıklı, estetik açıdan rafine ve lezzetli, organik, bitki bazlı gıdaların kullanımını vurgulamaktadır.

Goknar Knidos Oasis Retreat: Datça'da bulunan Gökmar Knidos Oasis Retreat, Ege Denizi kıyısında, doğal ve arkeolojik açıdan nadir güzellikteki bir alanda yer alan, sadece yetişkinlere (12 yaş ve üzeri) özel bir eko-tatil köyüdür. Tesisten 10 dakikalık yürüme mesafesindeki küçük koyda yüzme havuzu ve özel plajı yer almaktadır.

Şekil 2. Türkiye’de Ecobnb’ye Kayıtlı Konaklama İşletmeleri

Kaynak: www.ecobnb.com

Yaban Off-Grid Permaculture Farm: Yaban, 17 dönümlük arazi üzerine kurulmuş bir permakültür çiftliğidir. Organik gıdalar, permakültür uygulamaları, orman sesleri, dereler ve canlı çeşitliliği içeren ormanlık bir alandır. Arabalardan ve şehir kirliliğinden uzak, ormanların ortasındaki bir çiftlik Bolu ilinde bulunmaktadır (www.ecobnb.com).

Strawbale B&B set in fig orchard: Kırsal, sessiz küçük bir otel ve incir bahçesinin içinde yerel yemekler sunan bir kafesi mevcuttur. Duvarlar ahşap iskeletli, saman balyaları dev tuğlalar gibi dizilmiş, kireç sıva katmanlarıyla kaplanmıştır. Sıcaklık, ses için yalıtımı bulunan işletme Ege Bölgesi Aydın iline bağlı Germencik ilçesinde yer almaktadır.

Agroturizm Bahar Bahçe: Ege Bölgesi’nde İzmir iline bağlı Çeşme’de yer alan, organik ürünlerin yetiştirilip pişirildiği ve ekmek çeşitlerinin yapıldığı bir çiftliktir.

No11 Hotel & Apartments: İstanbul ilinde Pera’da yer alan otel küçük yeşil otel olarak 8 farklı kategoride 20 odası bulunmaktadır. Antika mobilyalar, sanat koleksiyonu hissi veren Anadolu’nun dört bir yanından geleneksel kıyafetlerin eski fotoğrafları otelde yer almaktadır.

Old Cappadocian Stone House: Kapadokya Uçhisar’da yer alan işletmenin yemekleri organik tarımdan elde edilmektedir. Taş evin yakınında peri bacaları ve kaya kiliseleri bulunmaktadır.

Fig Garden Cottage: İncir bahçesi, Ölüdeniz’in mavi lagününe yakın, Muğla ili Fethiye’nin Kaya köyündeki tarihi bir köyde kırsal bir konum sunmaktadır. Geleneksel olarak taş ve ahşaptan mimarisi hakimdir, tarlaların üzerinden güzel manzaralar sunan meyve ağaçlarıyla dolu bir bahçeyle çevrilidir.

Palace Gokbel Wellness Retreat: Palace Gokbel, dağların arasında konumlanmış özel bir sağlık ve yoga inzivasıdır. Açık hava salonu, iki yemek alanı ve yogaya ayrılmış bir çatı terası ile dış mekanı bulunmaktadır. Havuz, geri dönüştürülmüş ve doğal malzemelerle oluşturulmuş ve tamamen kimyasal içermeyen bir eko havuzdur. Muğla’da yer alan Palace Gokbel, bir dönümlük arazisi boyunca sigara içilmeyen bir bölgedir (www.ecobnb.com).

Sun Zula Sailboat: Tekne yaşam tarzı deneyimlerinin paylaşıldığı Zula Antalya Demre’de yer almaktadır. Kabinde konaklama imkanı sunan Zula gelen ziyaretçilerin doğayı keşfetmelerine yardımcı olmaktadır.

Bonjuk Bay: Yaşamı kutlamak ve dönüştürücü deneyimleri paylaşmak doğayla ve bağlantı kurabilecek yerlerden biri olan Bonjuk Marmaris'te yer almaktadır. Konaklama tercihi Lotus Güzeli ve Safari Çadırı olmak üzere iki çeşittir.

Green Garden, Bed: İzmir'in Seferihisar ilçesinin Sığacık marinasına yakın bir yerde bahçe içinde karavanda konaklama imkanı sunmaktadır (www.ecobnb.com).

Ecobnb'ye kayıtlı konaklama işletmelerinin birçoğunun ayrıca ulusal veya uluslararası çevre sertifikaları, eko-etiketler vardır. Bu sertifikaların, eko-etiketlerin isimleri ve özellikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Ecobnb'de Kullanılan Eko-etiketler

Eko-etiketler	Özellikleri
AIAB Eco Bio Farm	Çiftlik Biyoekolojik AIAB sertifikası, sadece organik tarım kurallarına uyulmasını değil, aynı zamanda konaklama tesislerinin yönetiminde etik ve ekolojik standartlara uyulmasına bakmaktadır.
Bio Eco Tourism ICEA	ICEA Bio Eco Tourism sertifikası, organik tarım, ekosistemlerin korunması ve biyolojik çeşitliliğin korunması yoluyla misafirperverlik sunan ve doğal, kültürel ve sosyal kaynaklara uygun aktiviteler sunan konaklama yerlerini geliştirir.
European Ecolabel Flower	AB'nin turizm alanında sürdürülebilir bir kalkınma politikası uygulamak için tanıttığı eko-etikettir.
Label Apuan Alps Park	Bu etiket, Apuan Alpleri Parkı'ndaki, enerji tasarrufu, atık toplama, organik ürün kullanımı, ekolojik deterjan kullanımı, suyun yeniden kullanımı ve Park topraklarına saygı gibi konulara dikkat çeken konaklama birimlerine verilir.
Quality Adamello Brenta Park	Bu marka, Trentino'nun en büyük korunan alanı olan bu önemli alanda sürdürülebilir turizmi teşvik etmek ve böylece bölgelerinin çevre koruma ve gelişimine en dikkatli şekilde dikkat eden turizm ve konaklama işletmelerini ödüllendirmek amacıyla, Adamello Brenta Doğal Parkı'ndan esinlenerek yaratılmıştır.
Ecotourism Ireland	Bu etiket, İrlanda'da turistlerin doğaya ve yerel kültüre saygı konusunda eğitilmesine özen gösteren gelişmiş ekoturizm tekliflerini işaret etmektedir.
Das für Österreichische Umweltzeichen Tourismusbetriebe	Avusturya çevre etiketi, Avrupa'da turizmdeki ilk çevre etiketidir. Sertifikasyon, çevreye duyarlı pansiyonları, otelleri, otelleri toplamaktadır. Logo sanatçı Hundertwasser tarafından yaratılmıştır.
Steinbock Label	Bu etiket, ekolojik yönetimlerini ve çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir kalkınmaya olan bağlılıklarını gösteren İsviçre otellerini tanımlamaktadır.
Green Tourism	Yeşil Turizm Sertifikasyonuna sahip oteller ekolojik düzeyde olup ağırlıklı olarak İngiltere'de bulunmaktadır.
La Clef Verte	Yeşil anahtar, Fransa'daki otellere, kamp alanlarına, pansiyonlara, kır evlerine, gençlik pansiyonlarına, restoranlara verilen bir sertifikadır. Seçim kriterleri şunlardır: su, atık yönetimi, enerji yönetimi, satın alma, çevre bilinci.
ECO certification Malta	Bu sertifika, Malta otelinin çevresel sürdürülebilirliğini, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimini garanti altına almak için ulusal standarttır ve Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi tarafından tanınmıştır.
Ecotourism Australia	Ecotourism Australia sertifikasyon programı, sertifikalı konaklama yerlerinin sürdürülebilir uygulamalara yönelik güçlü ve iyi yönetilen bir bağlılıkla desteklendiğinden ve doğaya dayalı yüksek kaliteli turizm deneyimleri sağlamaktadır.
Audubon International	Audubon International sertifikası, su kalitesine, su tasarrufuna, atık azaltımına, kaynak tasarrufuna, iç hava kalitesine ve enerji verimliliğine güçlü bir bağlılık gösteren konaklama yerlerini seçmektedir. Tüm tesisler, sertifikayı sürdürmek için her üç yılda bir zorunlu ziyaret alanına tabidir. Konaklama yerleri çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri'ndedir.
Biosphere	Biyosfer Sorumlu Turizm etiketi, UNESCO'nun desteğiyle dünyanın dört bir yanındaki konaklama yerlerini, restoranları, eğlence parklarını, golf sahalarını, turistik yerleri ve diğer destinasyonları sertifikalandırmaktadır.
Nordic Ecolabel or 'Swan'	Nordic Ecolabel veya Swan, bir ürünün yaşam döngüsü boyunca çevresel etkisini değerlendirir. Sertifikasyon, diğer şeylerin yanı sıra, iklim gereksinimlerinin ve CO2 emisyonlarının sınırlı olmasını sağlar. Dikkate alınan düzenlemeler İskandinav'dadır.
Travelife	Travelife, turizm sektöründe sürdürülebilir uygulamaların başarılmasına adanmış bir sertifikasyon sistemidir. Şirketlere gerçekçi sürdürülebilirlik hedefleri, araçları ve şirketlerinde olumlu değişiklikler uygulamak için çözümler sağlamayı amaçlar. Sistem, İngiltere'deki seyahat birliği ABTA tarafından yönetilir. Oteller ve Konaklamalar için Travelife, sürdürülebilirlik kriterlerine uyum yoluyla sosyal ve çevresel etkileri yönetmeye ve izlemeye yardımcı olur.

Kaynak: www.ecobnb.com

Ecobnb, niş pazarda başarılı bir konumlandırma belirlemek için büyük veriden faydalanan, sürdürülebilirlik ilkelerini yöneten bir şirket olarak stratejiyi iyi uygulayan örnek bir uygulamadır. Yeşil misafirperverlikle ilgilenen insanlara hizmet sunmaktadır. Yerel deneyimlerin tanıtımı için yeni ortaya çıkan trend haline gelen Ecobnb kişiselleştirilmiş ve

teknoloji destekli hizmet sunan, bir talep kesiti olarak yer almaktadır (Buhalis ve Amaranggana, 2015).

SONUÇ

Ecobnb, sürdürülebilir turistik konaklama işletmelerini içeren, turizm endüstrisinde ekonomik bir faaliyet olarak sürdürülebilir turizm yaklaşımına odaklanan bir platformdur. Ecobnb, bir etkinlik olarak turizmin ilkelerini, sürdürülebilirliği ve gezginlere dünyayı dolaşmak için yeni bir rota ilhamı veren, fikirleri ve deneyimleri çevrimiçi bir blog aracılığıyla aktaran bir dijital teknolojidir. Evren koşulsuz olarak sürekli değişim içerisinde olduğundan, insanlığın yürüttüğü ekonomik faaliyetlerin dünyanın sunduğu yeni zorluklara uyum sağlaması gerekmektedir. Ecobnb gibi şirketler, turizm endüstrisi ve küresel refah ile geleceğe daha parlak bir yol önermektedir (Alfonsina, 2023). Bu bakımdan Ecobnb gibi dijital teknolojiler gezginlere çevreye ve yerel topluluklara daha saygılı bir şekilde turizm faaliyetleri ihtiyaçlarını karşılama olanağı sağlamaktadır.

İtalya'daki tüm sürdürülebilir konaklama yerlerini bir araya getiren ve çevreye saygılı seyahat güzergahları öneren bir İtalyan dijital platformu olan Ecobnb'nin analiz edildiği çalışmada günümüzde hemen hemen dünyanın her yerinden konaklama işletmesinin dahil olduğunu, Türkiye'den Ege ve Akdeniz Bölgesi'nden daha fazla işletme sayısının kayıtlı olduğunu söylemek mümkündür. Buğday Derneği'nin tam üyesi olduğu Tatuta'ya kayıtlı ekolojik çiftliklerin Türkiye'deki dağılımları da benzer şekilde Ege ve Akdeniz Bölgesi'nde yoğunluk göstermektedir (Bahtiyar Sarı, 2017). Sürdürülebilir turizm anlayışının bu bölgelerde daha fazla geliştiği, yeşil konaklama olanaklarının fazla olduğu söylenilebilir. Ecobnb'ye kayıtlı İç Anadolu Bölgesi'nden tek konaklama işletmesinin Kapadokya'da yer aldığı görülmüştür. Zaman içinde Kapadokya'dan Ecobnb'ye kayıt olacak işletme sayısının artacağı düşünülmektedir. Farklılık açısından ise Türkiye'den Ecobnb'ye kayıtlı konaklama işletmelerinin yanı sıra karavanların ve bir yelkenli teknenin kayıtlı olduğu görülmüştür.

Dijital teknolojinin yükselişi nedeniyle turizm sektörü önemli bir dönüşüm geçirmiştir (Huang vd., 2022). Turizm endüstrisi, nesnelerin interneti, büyük veri ve bilgi-iletişim gibi teknolojileri bünyesinde barındırarak dijital dönüşümün erken benimseyenlerinden biri olmuştur (Gretzel vd., 2015). Rekabet gücünü ve büyümeyi sağlamak için dijitalleşen turizm sektörünün yeni iş olanaklarını keşfedilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle ortaya çıkan ve araştırmaya konu olan Ecobnb sürdürülebilir turizmin dijital bir yansımasıdır.

Hızla büyüyen turizm endüstrisi günümüzde önemli bir sektör haline gelmiştir. Ancak, bir yandan turizm endüstrisi ekonomik kalkınma için önemli bir teşvik unsuru teşkil ederken, diğer yandan su kirliliği, arazi kullanımı, enerji israfı, doğal kaynakların bozulması ve yerel gelenek ve göreneklerde önemli değişiklikler açısından da tehdit oluşturmaktadır (Wynn ve Jones, 2019). Bu soruna çözüm getiren sürdürülebilir turizm destinasyonlarının gelişimi için yenilikçi bir yaklaşım olarak bilgi ve iletişim teknolojisi ön plana çıkarmaktır. Dijital dönüşüm veri işleme, bilgi paylaşımı, iletişim, arama ve seçimi kolaylaştıran bilgi işlemenin yanı sıra turizm ürününün daha iyi anlaşılması, izlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi, eğilimlerin tahmin edilmesi, ortaklıkların geliştirilmesi ve paydaş ilişkilerinin desteklenmesine katkılar sağlamaktadır. Dijital dönüşüme ayak uyduran Ecobnb, destinasyonlar için tanıtım, pazarlama, enerji izleme, atık yönetimi, sürdürülebilir bakış açısı, çevresel anlayış, iletişim ve benzeri konularda yeni yaklaşım yolları sağlamaktadır.

Pandemi sonrası birçok sorunla karşı karşıya kalan turizm endüstrisinin dijital teknolojilerin ve sürdürülebilir yaklaşımların etkili bir şekilde bütünleştirilmesiyle çözülebileceğini vurgulayan

çalışmada, dijital dönüşümün, dijital teknolojinin sürdürülebilir turizme sağlayabileceği değeri göstermesi açısından özgün bir çalışmadır, sürdürülebilir turizm ve dijitalleşme üzerine yapılan çalışmaları daha da geliştirmesi açısından önemlidir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlı olup katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

Agyeiwaah, E., McKercher, B. and Suntikul, W. (2017). Identifying core indicators of sustainable tourism: a path forward?, *Tourism Management Perspectives*, 24: 26-33, doi: 10.1016/j.tmp.2017.07.005.

Akgül, S. Ö. (2022). Sanal seyahat deneyimi: Past view İspanya örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 9(1): 33-46.

Alanka, D. (2024). Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve. *Kronotop İletişim*, 1(1): 62-82.

Alfonsina, S. (2023), Prácticas Profesionales en Ecobnb (Alojamientos sostenibles) <https://crea.uaen.es/handle/10953.1/23010?locale=en>, [Erişim Tarihi: 21.11.2024].

Bahtiyar Sarı, D. (2017). *Ekolojik oteller kapsamında ekoturistlerin kişilik özellikleri, motivasyonları ve memnuniyetleri arasındaki ilişki: Ege - Akdeniz bölgesi alan araştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Buhalis, D. and Amaranggana, A. (2015). Smart tourism destinations: enhancing tourism experience through personalization of services, in Tussyadiah, I. and Inversini, A. (Ed.), *Information and Communication Technologies in Tourism* (ss. 377-389), Springer, Cham.

Butler, R. (1991). Tourism, Environment, and Sustainable Development, *Environmental Conservation*, 18(3): 201-209.

Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state-of-the-art review, *Tourism Geographies*, 1(1): 7-25.

Chamboko-Mpotaringa, M. and Tichaawa, T.M. (2021). Digital trends and tools driving change in marketing free state tourism destinations: a stakeholder's perspective, *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 10(6): 1973-1984.

Del Vecchio, P., Malandugno, C., Passiante, G. and Sakka, G. (2022). Circular economy business model for smart tourism: the case of Ecobnb, *EuroMed Journal of Business*, 17(1): 88-104.

Dung, H.T., Vu, N.T. and Duc, L.D.M. (2019). Risks of unsustainable tourism development in Vietnam, *International Journal of Research in Finance and Management*, 2(2): 81-85.

Dülgaroğlu, O. (2021). Turizmde dijitalleşme: Akıllı turizm uygulamaları, dijital turizm ve turizm 4.0., *Turizm ve İşletmecilik Dergisi*, 2(1): 1-15.

Ecobnb (2024). www.ecobnb.com, [Erişim Tarihi: 20.11.2024].

- ElMassah, S. and Mohieldin, M. (2020). Digital transformation and localizing the Sustainable Development Goals (SDGs), *Ecological Economics*, 169(10): 106490, doi: 10.1016/j.ecolecon.2019.106490.
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z. and Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments, *Electronic Markets*, 25(3), 179-188, doi: 10.1007/s12525-015-0196-8.
- GSTC (2024) <https://www.gstcouncil.org/what-is-sustainable-tourism/> [Erişim Tarihi: (19.11.2024)].
- Gusakov, A.A., Haque, A.U. and Jogia, A.V. (2020). Mechanisms to support open innovation in smart tourism destinations: managerial perspective and implications, *Polish Journal of Management Studies*, 21(2): 142-161.
- Hanelt, A., Bohnsack, R., Marz, D. and Antunes Marante, C. (2021). A systematic review of the literature on digital transformation: insights and implications for strategy and organizational change, *Journal of Management Studies*, 58(5): 1159-1197, doi: 10.1111/joms.12639.
- Harris, R. and Leiper, N. (1995). *Sustainable Tourism: An Australian Perspective*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Harris, R., Griffin, T. and Williams, P. (2002). *Sustainable Tourism: A Global Perspective*, 2nd ed., Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Huang, A., Chao, Y., De La Mora Velasco, E., Bilgihan, A. and Wei, W. (2022). When artificial intelligence meets the hospitality and tourism industry: an assessment framework to inform theory and management", *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 5(5): 1080-1100, doi: 10.1108/JHTI-01-2021-0021.
- IUCN (1980). *World Conservation Strategy*. Gland, Switzerland: International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources.
- Kaspar, C. (1973). Fremderverkehrsoekologie-eine neue Dimension der Fremdenverkehrslehre. (Tourism Ecology-A New Dimension of Tourism Science), *Festschrift zur Vollendung des*, 65.
- Lam, C. and Law, R. (2019). Readiness of upscale and luxury-branded hotels for digital transformation, *International Journal of Hospitality Management*, 79: 60-69, doi: 10.1016/j.ijhm.2018.12.015.
- Lambini, C.K., Goeschl, A., Wäsch, M. and Wittau, M. (2021). Achieving the Sustainable Development Goals through company staff vocational training – the case of the Federal Institute for Vocational Education and Training (BIBB) INEBB Project, *Education Sciences*, 11(4): 179, doi: 10.3390/educsci11040179.
- Liu, Z. (2003). Sustainable tourism development: A critique, *Journal of Sustainable Tourism*, 11(6): 459-475.
- Minh L.N., Tan N.N., Toan D.V., Thao T.D., Huyen N.T., and Hoài N.T. (2024). Digital transformation in Vietnam: A case study of Hanoi SMEs, *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 11(4): 207-215.
- Muller, H. (1994). The thorny path to sustainable tourism development, *Journal of Sustainable Tourism*, 2(3): 131-136.
- Page, S.J. and Dowling, R.K. (2002). *Ecotourism*. Harlow: Prentice Hall.

- Pelit, E., Baytok A. ve Soybalı, H.H. (2015). Sürdürülebilir Turizm Mi? Turizmde Sürdürülebilirlik Mi? Kavramsal Bir Tartışma, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi (GÜSBEED)*, 6(14): 39-58.
- Rahimizhian, S., Oztüren, A. and Ilkan, M. (2020). Emerging realm of 360-degree technology to promote tourism destination, *Technol. Soc.* 63: 101411.
- Shen, J., Shen, J. and Mei, T. (2016). Landmark re-ranking for smart travel guide systems by combining and analyzing diverse media, *IEEE Trans Syst. Man. Cybern. Syst.*, 46(11): 1492-1504.
- Sia, P.Y.H., Saidin, S.S. and Iskandar, Y.H.P. (2022). Systematic review of mobile travel apps and their smart features and challenges, *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(5): 2115-2138.
- Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E. and Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review, *Sustainable Development*, 29(1): 259-271.
- Tien, N.H. and Mai, N.P. (2020). Social entrepreneurship and corporate sustainable development. Evidence from Vietnam, *Cogent Business and Management*, 7(1): 1-17.
- Topsakal, Y., Yüzbaşıoğlu, N., Çelik, P. ve Bahar, M. (2018). Turizm 4.0 - turist 5.0: İnsan devriminin neden endüstri devrimlerinden bir numara öne olduğuna ilişkin bakış, *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(2): 1-11.
- United Nations World Tourism Organisation (2004). *Survey of Destination Management Organisations*, World Tourism Organization, Madrid, Spain.
- WCED (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.
- Wilczynski, N. L., Marks, S. and Haynes, R. B. (2007). Search strategies for identifying qualitative studies in CINAHL. *Qualitative Health Research*, 17(5): 705-710.
- Wynn, M. and Jones, P. (2019). *The Sustainable Development Goals: Industry Sector Approaches*. United Kingdom: Routledge.
- Young. G. (1973). *Tourism: Blessing or Blight?* Harmondsworth: Penguin Books.